

Kwink voor sociaal emotioneel leren en meetinstrument SCOL

© 2020 Kwintessens, Amersfoort www.kwintessens.nl

Ontwikkeld door CED-Groep

Redactie

Els Rietveld, CED-Groep

Wouter Siebers, projectleider Kwink

Cora Vlaming, eindredactie

In samenwerking met Rovict, Soest

Inhoudsopgave

Inleiding

- I. Overeenkomsten en verschillen tussen de SCOL en Kwink
- II. Aansluiting Kwink – de SCOL-resultaten
- III. Overzicht relatie Kwink-slagen en SCOL-categorieën
- IV. Schema SCOL-gedragscategorieën en Kwink-slagen

Inleiding

In dit document lees je hoe je gebruik van Kwink en SCOL het beste kunt combineren. Sinds de start van Kwink voor sociaal-emotioneel leren, nu zes jaar geleden, heeft de methode zich verder ontwikkeld. In deze periode is ook de SCOL (sociale competentie observatie instrument) als observatie-instrument voor sociale competentie aangepast. Daarom hebben we het document over werken met Kwink en SCOL tegen het licht gehouden en herzien.

Observatie-instrumenten zoals SCOL en methodes voor sociaal emotioneel leren (SEL) als Kwink hebben verschillende doelstellingen. Bij het zoeken naar verbinding tussen beide is het handig om deze verschillen in gedachten te houden.

In de eerste plaats is de leerstof in een methode breder dan de vragen die je vindt in een observatie-instrument. Een methode voor sociale competentie leert leerlingen bijvoorbeeld hoe je op verschillende manieren een compliment kunt maken en op welke manieren je aardig voor een ander kunt zijn. Een observatie-instrument vat al deze vormen van aardig doen samen in de uitspraak: *'Deze leerling zegt iets aardigs tegen een ander.'*

In de tweede plaats is een observatie-instrument methode-onafhankelijk en geen toets van de lessen. De SCOL meet in welke mate een leerling sociaal competent gedrag vertoont. Door dit jaarlijks tweemaal te doen, volgt het instrument de vorderingen van groepen en individuele leerlingen. Op basis van die resultaten kan de leerkracht bepalen welke onderdelen van Kwink voor welke leerlingen of groepen (extra) aandacht nodig hebben. Hiervoor verwijzen we ook naar de handleiding van de SCOL. Daarnaast is het mogelijk om na te gaan of het gedrag van de leerlingen veranderd is nadat er met behulp van de lessen van Kwink aandacht aan het onderwerp is besteed. Maar let op: de methode voor sociaal emotioneel leren en het meetinstrument zijn 'losjes gekoppeld' en laten zich niet één op één verbinden.

Je leest nu eerst over de overeenkomsten en verschillen tussen de SCOL en Kwink. Daarna laten we in tabellen zien hoe Kwink en de SCOL op elkaar aansluiten.

I. Overeenkomsten en verschillen tussen de SCOL en Kwink

Preventief werken met Kwink en SCOL

Kwink en SCOL zijn beide preventieve interventies, ze worden vaak ingezet voordat er problemen zijn. Kwink helpt aan de voorkant om kinderen sociale vaardigheden aan te leren, SCOL meet dat wat leerlingen hebben geleerd en biedt concrete handelingssuggesties. Beide instrumenten helpen scholen om leerlingen te ondersteunen in hun ontwikkeling. Hoe meer aandacht er is voor sociale vaardigheden, hoe groter de kans dat deze ontwikkeling bij leerlingen op een gezonde manier verloopt. In enkele gevallen zijn de instrumenten ook in omgekeerde volgorde in te zetten. De uitslagen vanuit SCOL geven dan aanleiding om bepaalde onderwerpen in de Kwinkles centraal te zetten. Bij juist gebruik versterken Kwink en SCOL elkaar!

Positief gedrag in de groep en in de school

Kwink en de SCOL gaan beide uit van het positieve, namelijk van wat kinderen kunnen: Kwink leert sociaal gedrag aan; de SCOL meet sociaal competent gedrag. Beide richten zich op wat de leerling kan of weet. Methode en observatie-instrument gaan ervan uit dat gedrag verschilt per situatie. Het is mede afhankelijk van de moeilijkheidsgraad van de situatie of leerlingen het sociaal competente gedrag daadwerkelijk laten zien. De moeilijkheidsgraad van situaties is verbonden met verschillende, samenhangende factoren. Denk aan de heftigheid van emoties, de bekendheid en vertrouwdheid met de situatie, de relatie tot de personen die deelnemen en hoe voorspelbaar de situatie is.

Voor al je leerlingen

Je kunt zowel Kwink als de SCOL gebruiken in alle leerjaren van het primair onderwijs. Kwink biedt lessen voor alle leerjaren van de basisschool en de SCOL meet de sociale competentie van alle leerjaren. Situaties waarin kinderen zich bevinden worden complexer naarmate kinderen ouder worden. Sociaal competent gedrag wordt dan genuanceerder, meer uitgedrukt in taal en is zo afgestemd op die complexere situatie. Ook leren kinderen om dat gedrag bewuster en zelfstandiger in te zetten. Dit betekent overigens niet dat een leerling van vijf minder sociaal competent is dan een leerling van elf. Bij iedere leerling verwachten we dat hij of zij zich sociaal competent opstelt in situaties waarin hij of zij terecht komt. Van jongere leerlingen verwachten we minder nuance, taal en zelfstandigheid dan van oudere kinderen. Daarom verschilt per leeftijd welk gedrag we als adequaat, dus sociaal competent, beoordelen.

De onderwerpen van sociaal competent gedrag verschillen niet naarmate kinderen ouder worden. Bijvoorbeeld: *aardig doen, opkomen voor jezelf, ervaringen delen* zijn op elke leeftijd van belang. Alleen is het gedrag dat erbij verwacht wordt voor de verschillende leeftijden anders. Bij Kwink is daarom de opbouw voor alle leerjaren hetzelfde, maar de uitwerking in de lessen anders. De SCOL stelt voor leerlingen van alle leeftijden dezelfde vragen en gaat ervan uit dat jij als leerkracht op grond van je kennis en ervaring kunt beoordelen of het gedrag past bij de leeftijd van het kind. Voor een school-brede blik is het goed om dit met collega's af te stemmen.

Kennis, houding, vaardigheden

Kwink en de SCOL gaan beide uit van competenties als geheel van kennis, vaardigheden en houding. Houding gaat over 'willen en durven' en heeft te maken met waarden zoals verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en respect voor anderen. En met houding ten opzichte van jezelf: zelfvertrouwen, zelfbeeld, zelfrespect. De houding kleurt het gedrag.

Kennis gaat over 'weten', in dit geval sociale kennis: kennis over sociale regels, over gedragsalternatieven, over emoties van de leerling zelf en die van anderen.

Bij vaardigheden gaat het om 'kunnen'. Hier is cruciaal of de leerling in principe in staat is om het gedrag te laten zien. Daarbij hoort ook zelfregulatie. We schrijven *in principe in staat is*, omdat er belemmeringen kunnen zijn waardoor de leerling het gedrag wel kán laten zien maar dat toch niet doet. Bijvoorbeeld: een leerling die een gepeste klasgenoot wil en kan troosten, maar dat niet doet of wil doen als de pester in de buurt is.

Kennis en vaardigheden kun je leren; een houding leer je meer indirect door mee te doen, door het voorbeeld van en in samenwerking met anderen. Kwink formuleert niet alleen kunnen en weten als lesdoelen, maar ook houdingsaspecten als voelen en durven. De SCOL meet kennis, houding en vaardigheden niet als aparte aspecten, maar neemt het observeerbare gedrag in verschillende situaties als indicator voor de totale sociale competentie.

Sociale competentie en sociaal-emotioneel leren

Bij Kwink staat sociaal-emotioneel leren (SEL) centraal. De definitie van SEL is: 'Het ontwikkelingsproces waarmee we fundamentele levensvaardigheden (SEL-competenties) verwerven, zodat we onszelf, onze vriendschappen en ons werk effectief en moreel verantwoord kunnen vormgeven.'

De SCOL meet sociale competentie, die fundamentele levensvaardigheid. Een competentie is opgebouwd uit kennis, vaardigheden en houding. Sociale competentie wordt daarbij omschreven als: 'het vermogen tot adequaat handelen in sociale situaties'. *Adequaat* houdt in: rekening houdend met het eigen belang, belangen van anderen en een algemeen belang. Daarnaast wordt met adequaat ook passend bij de leeftijd en de ontwikkeling die je bij die leeftijd mag verwachten bedoeld.

Observeerbaar en onderwijsbaar gedrag en sociaal emotioneel leren in ik-, jij- en wij-competenties

De SCOL richt zich op het sociaal competente gedrag binnen de school en onderscheidt daarbinnen bepaalde onderwerpen, categorieën van sociaal competent gedrag:

1. Ervaringen delen
2. Aardig doen
3. Samen spelen en werken
4. Een taak uitvoeren
5. Jezelf presenteren
6. Een keuze maken
7. Opkomen voor jezelf
8. Omgaan met ruzie

Deze onderwerpen (competenties) zijn uitgewerkt in vragen over concreet onderwijsbaar en observeerbaar gedrag. De onderwerpen gaan over sociaal gedrag, in relatie tot anderen, maar vereisen vanzelfsprekend ook zelfregulatie en zelfvertrouwen. De SCOL is dus **direct** gericht op interpersoonlijke competenties en **indirect** op intrapersoonlijke competenties. Deze indeling in competenties verschilt van die van Kwink. Kwink gaat uit van ik-, jij- en wij-competenties en besteedt hier in de lessen expliciet aandacht aan. De termen verschillen, maar Kwink en de SCOL gaan over dezelfde observeerbare competenties. Daarin worden geen onderwerpen overgeslagen.

II. Aansluiting Kwink - de SCOL-resultaten

Kwink-slagen

Als uitgangspunt voor de koppeling van Kwink en de SCOL-resultaten zijn de Kwink-slagen en de gedragscategorieën van de SCOL het meest geschikt. Aan iedere SEL-categorie in Kwink is een Kwink-slag gekoppeld. Hierin wordt op gedragsniveau weergegeven welke aspecten van de SEL-competentie door de hele school centraal staan. In de gedragscategorieën en items van de SCOL wordt in algemenere zin omschreven om welk sociaal competent gedrag het gaat. Omdat de lessen in Kwink steeds vernieuwd worden, is het niet mogelijk om bij elke les een koppeling te maken. Zoals al eerder gezegd: het zijn losjes gekoppelde systemen. Het gaat er vooral om dat je zelf de verbanden gaat zien. Met de Kwink-slagen heb je concrete handvatten om extra aandacht te besteden aan de gedragscategorie die in de SCOL-resultaten achter blijft.

Niet één-op-één

De SCOL-categorie 'Een taak uitvoeren' is een categorie die zich vooral richt op schoolgedrag en minder op sociaal gedrag ten opzichte van leeftijdgenoten. In de lessen en werkvormen van Kwink wordt hieraan vooral indirect gewerkt. De SEL-competenties Zelfmanagement en een Keuze maken houden hier verband mee, de nadruk in de Kwink-slagen bij deze zelfcompetenties is echter net anders. Daarom is er gekozen om 'Een taak uitvoeren' niet mee te nemen in dit overzicht.

De Kwink-slag 'Concentratie vergroten' is meer intrapersoonlijk gericht, het is geen direct observeerbaar gedrag. De SCOL gaat uit van observeerbaar gedrag, daardoor is er geen één-op-één aansluiting. Leerlingen kunnen deze Kwink-slag inzetten bij interacties waarbij zij spanning willen verminderen. Dit wordt vooral zichtbaar bij de SCOL-categorieën 'Jezelf presenteren' en 'Ervaringen delen'. Daarom hebben we ervoor gekozen om daar de aansluiting te maken.

In de volgende tabellen geven we aan hoe je per Kwink-slag de relaties kunt leggen. Als een groep(je) leerlingen uitvalt op een SCOL-categorie kun je aan de hand van deze tabellen bekijken welke Kwink-slag je kunt herhalen of uitdiepen.

Overzicht relatie Kwink-slagen en SCOL-categorieën

Kwink-slag	SEL-competentie	SCOL-categorie	SCOL-items
<p>Positieve communicatie</p> <p>Doe je als Condor, dan...</p> <ul style="list-style-type: none"> - neem je afstand en denk je na voordat je spreekt - benoem je wat er gebeurt - blijf je vriendelijk - houd je rekening met de gevoelens van de ander. 	<p>Relaties kunnen hanteren</p> <ul style="list-style-type: none"> - Relaties aangaan gebaseerd op samenwerking - Sociale druk weerstaan - Conflicten oplossen 	<p>Ervaringen delen</p> <p>Aardig doen</p>	<p>Items SCOL-categorie Ervaringen delen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Praat erover wanneerhem/haar iets naars is overkomen - Maakt een grapje - Praat met een medeleerling over iets wat ze samen hebben meegemaakt <p>Items SCOL-categorie Aardig doen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biedt excuses aan als hij/zij onaardig heeft gedaan tegen een ander - Houdt rekening met de gevoeligheden van een ander - Helpt een ander - Zegt iets aardigs tegen een ander

Toelichting

Positieve communicatie geeft een belangrijke basis aan sociaal gedrag. Je hebt het nodig om relaties te kunnen hanteren. In de SCOL komt dit het beste terug bij Ervaringen delen en Aardig doen, hoewel er zeker ook een relatie is met de andere gedragscategorieën van de SCOL.

Kwink-slag	SEL-competentie	SCOL-categorie	SCOL-items
<p>Conflicthantering</p> <p>Oversteektechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stop - word rustig en luister - steek over - verander samen de situatie. 	<p>Zelfmanagement</p> <ul style="list-style-type: none"> - Impulscontrole bij stressvolle situaties - Omgaan met heftige emoties - Doelgericht gedrag 	<p>Omgaan met ruzie</p> <p>Opkomen voor jezelf</p>	<p>Items SCOL-categorie Omgaan met ruzie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luistert bij ruzie naar een ander - Verzint een oplossing bij ruzie - Gaat bij een ruzie in op wat de ander zegt <p>Items SCOL-categorie Opkomen voor jezelf:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zegt 'nee' als hij/zij iets niet wil (vgl stop) - Spreekt een ander erop aan als deze zich niet aan een afspraak houdt - Zegt het een ander als deze onaardig tegen hem doet - Vraagt een ander om hulp

Toelichting

Conflicthantering is belangrijk als relaties met anderen niet soepel verlopen. Dat roept emoties op, waardoor het past bij de SEL-competentie zelfmanagement. In de manier waarop leerlingen omgaan met ruzies en voor zichzelf opkomen ziet de leerkracht hoe goed de leerling hiertoe in staat is.

Kwink-slag	SEL-competentie	SCOL-categorie	SCOL-items
Opkomen en rekening houden voor en met de ander Code help - zie je het? - doe je iets?	Besef hebben van de ander - Empathie - Perspectief nemen - Verschillen tussen individuen en groepen herkennen en waarderen - Sociale signalen kunnen oppakken en interpreteren	Samen spelen Aardig doen	Items SCOL-categorie Samen werken en spelen - Houdt zich aan een afspraak - Draagt ideeën aan in een gezamenlijke activiteit - Overlegt over de aanpak van een gezamenlijke activiteit Items SCOL-categorie Aardig doen - Biedt excuses aan als hij/zij onaardig heeft gedaan tegen een ander - Houdt rekening met de gevoeligheden van een ander - Helpt een ander - Zegt iets aardigs tegen een ander

Toelichting

Opkomen voor en rekening houden met de ander vraagt van de leerling dat hij/zij besef heeft van die ander. Hierop wordt een beroep gedaan als leerlingen samen gaan spelen of samenwerken. Een leerling die een goed besef heeft van de ander, kan beter aardig doen.

Kwink-slag	SEL-competentie	SCOL-categorie	SCOL-items
Keuzes maken De keuze check - Wat kan ik kiezen? - Wat betekent dat voor mij? - Wat betekent dat voor een ander?	Keuzes kunnen maken - Weloverwogen kiezen met de juiste aandacht voor jezelf en de ander - Bijdragen aan een positief klimaat in je school - Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen gedrag	Een keuze maken Opkomen voor jezelf	Items SCOL-categorie Een keuze maken - Neemt gemakkelijk een beslissing - Maakt een eigen keuze, ook als deze afwijkt van anderen - Legt uit waarom hij/zij keuze maakt, als iemand ernaar vraagt Items SCOL-categorie Opkomen voor jezelf - Zegt 'nee' als hij/zij iets niet wil - Spreekt een ander erop aan als deze zich niet aan een afspraak houdt - Zegt het een ander als deze onaardig tegen hem/haar doet - Vraagt een ander om hulp

Toelichting

In sociale situaties maken mensen, dus ook leerlingen, continue keuzes. Vaak onbewust, maar soms is het nodig om dit bewust te doen en ook uit te leggen waarom je bijvoorbeeld een andere keuze maakt dan een ander.

Kwink-slag	SEL-competentie	SCOL-categorie	SCOL-items
Concentratie vergroten De zelfontspanner – je bent nu hier – nu is nu – adem in adem uit – kom tot rust	Besef hebben van jezelf – Kunnen inschatten van je eigen gevoelens – Kennis hebben van je interesses, waarden en kracht – Een gezond zelfvertrouwen	Jezelf presenteren Ervaringen delen	Items SCOL-categorie Jezelf Presenteren: – Vertelt iets in de groep – Treedt ontspannen op voor de groep – Vraagt iets aan een ander die hij/zij niet zo goed kent Items SCOL-categorie Ervaringen delen: – Praat erover wanneer hem/haar iets naars is overkomen – Maakt een grapje – Praat met een medeleerling over iets wat ze samen hebben meegemaakt

Toelichting

De Kwink-slag Concentratie vergroten is een klein onderdeel van de SEL-competentie Besef hebben van jezelf. Dit is een intrapersonlijke competentie, iets dat je nodig hebt om je sociaal competent te gedragen. Het gaat vooraf aan en komt tot uiting in gedrag. Een leerling die een nare ervaring gaat delen of bijvoorbeeld een spreekbeurt gaat houden, is vaak gespannen. De zelfontspanner is dan een fijne techniek. Voor leerkrachten en leerlingen is het beheersen van deze techniek alleen indirect zichtbaar in interpersoonlijk gedrag en gesprekken hierover. Daardoor sluit deze SEL-competentie indirect aan bij alle SCOL-categorieën.

Schema SCOL-gedragscategorieën en Kwink-slagen

SCOL-categorie	SCOL-items	Kwink-slag	SEL-competentie
Ervaringen delen	<ul style="list-style-type: none"> - Praat erover wanneer hem / haar iets naars is overkomen - Maakt een grapje - Praat met medeleerling over iets wat ze samen hebben meegemaakt 	<p>Positieve communicatie¹ Doe als Condor dan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neem je afstand en denk je na voordat je spreekt - Benoem je wat er gebeurt - Blijf je vriendelijk - Houd je rekening met de gevoelens van de ander 	<p>Relaties kunnen hanteren</p> <ul style="list-style-type: none"> - Relaties kunnen aangaan gebaseerd op samenwerking - Sociale druk weerstaan - Conflicten oplossen
Ervaringen delen	<ul style="list-style-type: none"> - Praat erover wanneer hem / haar iets naars is overkomen - Maakt een grapje - Praat met een medeleerling over iets wat ze samen hebben meegemaakt 	<p>Concentratie vergroten⁵ De zelfontspanner</p> <ul style="list-style-type: none"> - Je bent nu hier - Nu is nu - Adem in adem uit - Kom tot rust 	<p>Besef hebben van jezelf</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunnen inschatten van je eigen gevoelens - Kennis hebben van je interesses, waarden en kracht - Een gezond zelfvertrouwen
Aardig doen	<ul style="list-style-type: none"> - Biedt excuses aan als hij / zij onaardig heeft gedaan tegen een ander - Houd rekening met de gevoeligheden van een ander - Zegt iets aardigs tegen een ander 	<p>Positieve communicatie¹ Doe als Condor dan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neem je afstand en denk je na voordat je spreekt - Benoem je wat er gebeurt - Blijf je vriendelijk - Houd je rekening met de gevoelens van de ander 	<p>Relaties kunnen hanteren</p> <ul style="list-style-type: none"> - Relaties aangaan gebaseerd op samenwerking - Sociale druk weerstaan - Conflicten oplossen
Aardig doen	<ul style="list-style-type: none"> - Biedt excuses aan als hij / zij onaardig heeft gedaan tegen een ander - Houdt rekening met de gevoeligheden van een ander - Helpt een ander - Zegt iets aardigs tegen een ander 	<p>Opkomen voor en rekening houden met een ander³ Code help</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zie je het? - Doe je iets? 	<p>Besef hebben van een ander</p> <ul style="list-style-type: none"> - Empathie - Perspectief nemen - Verschillen tussen individuen en groepen herkennen en waarderen - Sociale signalen kunnen oppakken en interpreteren
Samen spelen en werken	<ul style="list-style-type: none"> - Houdt zich aan een afspraak - Draagt ideeën aan in een gezamenlijke activiteit - Overlegt over de aanpak van een gezamenlijke activiteit 	<p>Opkomen voor en rekening houden met een ander³ Code help</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zie je het? - Doe je iets? 	<p>Besef hebben van de ander</p> <ul style="list-style-type: none"> - Empathie - Perspectief nemen - Verschillen tussen individuen en groepen herkennen en waarderen - Sociale signalen kunnen oppakken en interpreteren

SCOL-categorie	SCOL-items	Kwink-slag	SEL-competentie
Een taak uitvoeren			
Jezelf presenteren	<ul style="list-style-type: none"> - Vertelt iets in de groep - Treedt ontspannen op voor de groep - Vraagt iets aan een ander die hij / zij niet zo goed kent 	Concentratie vergroten ⁵ De zelfontspanner <ul style="list-style-type: none"> - Je bent nu hier - Nu is nu - Adem in adem uit - Kom tot rust 	Besef hebben van jezelf <ul style="list-style-type: none"> - Kunnen inschatten van je eigen gevoelens - Kennis hebben van je interesses, waarden en kracht - Een gezond zelfvertrouwen
Een keuze maken	<ul style="list-style-type: none"> - Neemt gemakkelijk een beslissing - Maakt een eigen keuze, ook als deze afwijkt van anderen - Legt uit waarom hij / zij deze keuze maakt als iemand ernaar vraagt 	Keuzes maken ⁴ De keuze check <ul style="list-style-type: none"> - Wat kan ik kiezen? - Wat betekent dat voor mij? - Wat betekent dat voor een ander? 	Keuzes kunnen maken <ul style="list-style-type: none"> - Weloverwogen kiezen met de juiste aandacht voor jezelf en de ander - Bijdragen aan een positief klimaat in je school - Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen gedrag
Opkomen voor jezelf	<ul style="list-style-type: none"> - Zegt 'nee' als hij / zij iets niet wil - Spreekt een ander erop aan als deze zich niet aan een afspraak houdt - Zegt het een ander als deze onaardig tegen hem doet - Vraagt een ander om hulp 	Conflicthantering ² Oversteektechniek <ul style="list-style-type: none"> - Stop - Word rustig en luister - Steek over - Verander samen de situatie 	Zelfmanagement <ul style="list-style-type: none"> - Impulscontrole bij stressvolle situaties - Omgaan met heftige emoties - Doelgericht gedrag conflicthantering
Opkomen voor jezelf	<ul style="list-style-type: none"> - Zegt 'nee' als hij / zij iets niet wil - Spreekt een ander erop aan als deze zich niet aan een afspraak houdt - Zegt het een ander als deze onaardig tegen hem / haar doet - Vraagt een ander om hulp 	Keuzes maken ³ De keuze check <ul style="list-style-type: none"> - Wat kan ik kiezen? - Wat betekent dat voor mij? - Wat betekent dat voor een ander? 	Keuzes kunnen maken <ul style="list-style-type: none"> - Weloverwogen kiezen met de juiste aandacht voor jezelf en de ander - Bijdragen aan een positief klimaat in je school - Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen gedrag
Omgaan met ruzie	<ul style="list-style-type: none"> - Luistert bij ruzie naar een ander - Verzint een oplossing bij ruzie - Gaat bij een ruzie in op wat de ander zegt 	Conflicthantering ² Oversteektechniek <ul style="list-style-type: none"> - Stop - Word rustig en luister - Steek over - Verander samen de situatie 	Zelfmanagement <ul style="list-style-type: none"> - Impulscontrole bij stressvolle situaties - Omgaan met heftige emoties - Doelgericht gedrag conflicthantering

Toelichting

- 1 = Positieve communicatie geeft een belangrijke basis in sociaal gedrag. Je hebt het nodig om relaties te kunnen hanteren. In de SCOL komt dit het beste terug bij Ervaringen delen en Aardig doen, hoewel er zeker ook een relatie is met de andere gedragscategorieën van de SCOL.
- 2 = Conflictantering is belangrijk als relaties met anderen niet soepel verlopen. Dat roept emoties op, waardoor het past bij de SEL-competentie zelfmanagement. In de manier waarop leerlingen omgaan met ruzies en opkomen voor zichzelf ziet de leerkracht hoe goed de leerling hiertoe in staat is.
- 3 = Opkomen voor en rekening houden met de ander vraagt van de leerling dat hij / zij besef heeft van die ander. Hierop wordt een beroep gedaan als leerlingen samen gaan spelen of samenwerken. Een leerling die een goed besef heeft van de ander, kan beter aardig doen.
- 4 = In sociale situaties maken mensen, dus ook leerlingen, continue keuzes. Vaak onbewust, maar soms is het nodig om dit bewust te doen en uit te leggen waarom je bijvoorbeeld een andere keuze maakt dan een ander.
- 5 = De Kwink-slag Concentratie vergroten is een klein onderdeel van de SEL-competentie Besef hebben van jezelf. Dit is een intrapersonlijke competentie, iets dat je nodig hebt om je sociaal competent te gedragen. Het gaat vooraf en komt tot uiting in gedrag. Een leerling die een nare ervaring gaat delen of bijvoorbeeld een spreekbeurt gaat houden, is vaak gespannen. De zelfontspanner is dan een fijne techniek. Voor leerkrachten en leerlingen is het beheersen van deze techniek alleen indirect zichtbaar in interpersoonlijk gedrag en gesprekken hierover. Daardoor sluit deze SEL-competentie indirect aan bij alle SCOL-categorieën.

Nog geen
Kwink-abonnement?
Probeer Kwink gratis uit.
Vraag een proefabonnement
aan. Dan kan de hele school
een aantal weken gratis met
Kwink aan de slag.

Ga naar:
www.kwinkopschool.nl

Tot ziens!

kwintessens

Berkenweg 11
3818 LA Amersfoort

KWINK
VOOR SOCIAAL-EMOTIONEEL LEREN

www.kwinkopschool.nl